

Що таке громадянське виховання?

Громадянське виховання — формування громадянськості як інтегративної якості особистості, що дає можливість людині відчувати себе морально, соціально, поетично та юридично дієздатною та захищеною.

МЕТА Й ЗАВДАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ: формувати свідомого громадянина, патріота, професіонала, тобто людину з притаманними їй особистісними якостями й рисами характеру, світоглядом і способом мислення, почуттями, вчинками та поведінкою, спрямованими на саморозвиток та розвиток демократичного громадянського суспільства в Україні. Вони мають органічно поєднуватись з потребою й умінням діяти компетентно й технологічно.

Мета громадянського виховання конкретизується через систему завдань.

ЗМІСТ ГРОМАДЯНСЬКОГО ВИХОВАННЯ:

- розвиток патріотизму,
- розвиток національної самосвідомості громадян,
- культура міжетнічних відносин,
- розвиток планетарної самосвідомості,
- розвиток правосвідомості,
- розвиток політичної культури,
- дбайливе ставлення до природи,
- формування моральності особистості,
- формування культури поведінки особистості,
- розвиток мотивації до праці.

Серед методів та форм громадянського виховання пріоритетна роль належить активним методам, що базуються на демократичному стилі взаємодії й спрямовані на самостійний пошук істини, сприяють формуванню критичного мислення, ініціативи й творчості. До таких методів належать: ситуаційно-рольові ігри, соціодрама, метод відкритої трибуни, соціально-психологічні тренінги, інтелектуальні аукціони, “мозкові атаки”, метод аналізу соціальних ситуацій з морально-етичним характером, ігри-драматизації тощо. Крім цих методів доцільно долучати також традиційні: бесіди, диспути, лекції, семінари, різні форми роботи з книгою, з періодичною пресою, самостійне рецензування і т. ін. Застосування наведених форм та методів громадянського виховання покликане формувати в особистості когнітивні, нормативні та поведінкові норми, що включають в себе вироблення умінь міркувати, аналізувати, ставити питання, шукати власні відповіді, критично розглядати проблему з усіх боків; робити власні висновки, брати участь у громадському житті, набувати умінь та навичок адаптації до нових суспільних відносин адекватної орієнтації; захищати свої інтереси, поважати інтереси і права інших, самореалізуватися тощо. Результативність громадянського виховання великою мірою зумовлюється тим, наскільки ті чи інші форми, методи виховної діяльності стимулюють розвиток самоорганізації, самоуправління дітей, підлітків, юнацтва, молодь. Чим доросліші вихованці, тим більше їх можливості до критично-творчого мислення; здатності до самоактивності, творчості, самостійності; усвідомлення власних світоглядних орієнтацій, які є основою життєвого вибору,

громадянського самовизначення.

В.О.Сухомлинський про громадянське виховання

Гуманістичні засади громадянського виховання вперше висвітлив у 1970р. Василь Сухомлинський. Він вважав першочерговою умовою формування громадянина організацію емоційно насиченого діяльного трудового життя шкільного колективу, який ефективно впливає на становлення громадянської позиції кожного індивіда.

- ✓ Громадянське виховання – це виховання на громадянських ідеях.
- ✓ Бути справжнім громадянином – значить насамперед піклуватися про майбутнє суспільства, а майбутнє – це діти.
- ✓ Знання про Батьківщину – наріжний камінь громадянської гідності.
- ✓ Громадянська гідність людини починається в дитинстві, людина не мислима без громадянської серцевини, тому піклування про громадянську лінію всього процесу морального виховання є першочерговою турботою директора.
- ✓ Громадянськість пробуджується в юній душі лише тоді, коли людина вже в дитинстві і особливо в роки отрочтва робить світ кращим, ніж він є.
- ✓ Громадянин складається з почуття господаря, з почуття відповідальності за все, що в нашому житті.
- ✓ Громадянськість – це насамперед відповідальність, обов'язок та вища сходинка в духовному житті людини, на якій вона віддає себе справжньому ідеалові.

Проблема патріотизму у сучасному науковому осмисленні.

Патріотизм у приписах

БЕХ Іван Дмитрович,

директор Інституту проблем виховання

НАПН України, дійсний член НАПН України,

доктор психологічних наук, професор

**Для виховання патріотизму
потрібно увійти в
найчутливішу сферу
особистості, її справжню
духовність.**

*Чи посильне для нас
таке завдання?*

Стримуюча модель виховання

- Перевага надавалася різного роду заборонам, які пов'язані з порушенням суспільно прийнятих поведінкових нормативів;
- «Не роби» – було гаслом педагога.

Діяльнісно-спрямована МОДЕЛЬ ВИХОВАННЯ

Готовність вихованців до успішної предметно-перетворювальної праці з відповідними їй моральними властивостями вважалася ідеалом особистісної зрілості.

Гуманістично орієнтована розвивальна модель виховання

- Суб'єкт-суб'єктна стратегія реалізується у формі смислоактуалізуючого діалогу, який спрямовує вихованця до його Я-духовного;
- Соціально-педагогічна стратегія здійснюється у формі виховних просторів як відповідних проектів.

**Патріотизм – це особливе,
тобто безумовне і
високосмислове почуття-
цінність, яке характеризує
ставлення особистості до народу,
Батьківщини, держави
та до самої себе**

Базові складові почуття патріотизму:

- Любов до народу, Батьківщини, держави;
- Діяльнісна відданість Батьківщині;
- Суспільно значуща цілеспрямованість;
- Моральна стійкість;
- Готовність до самопожертви;
- Почуття власної гідності.

ПАТРІОТИЗМ У ПРИПИСАХ

Припис 1. Реалізувати у виховному процесу наступні виховні позиції:

- Глибоке розуміння виховання.
- Безумовне прийняття вихованця.
- Визнання вихованця як вищої цінності.
- Справедливе ставлення до вихованця.

Припис 2. Забезпечити неухильне відпрацювання чотирьохетапної структури виховання почуття патріотизму:

- Пізнавальний (або когнітивний) етап.
- Емоційно-ціннісний етап.
- Етап спонукання набутим Я-образом.
- Вчинково-діяльнісний етап (або етап духовної практики).

Припис 3. Забезпечити першу зустріч вихованця з реальним патріотичним, тобто з ситуацією, коли абстрактний патріотизм як цінність функціонує у формі конкретних буденних діянь, які є у досвіді реального життя вихованця.

Припис 4. Представити відтворений вихованцем фрагмент морального досвіду і відповідного переживання у формі адекватної задачі (як здійснити достойне діяння).

Припис 5. Забезпечити розуміння вихованцем наслідків патріотичного діяння у його особистісному вдосконаленні.

Припис 6. Розглянути разом з вихованцями патріотичну цінність особистості у її протилежності – відсутність патріотичної цінності в особистості у всіх складових.

Припис 7. Здійснювати постійне блокування у вихованця Я-егоцентричного (зверхності, гордині, потягу до влади, тощо).

Припис 8. Реалізувати спонукання
набутим Я-образом вихованця.

Припис 9. Здійснювати разом з вихованцем аналіз і спонукання до патріотичного вчинку (а це має бути народжене патріотичне почуття) і процес його перебігу, а також його результат.

Дякую за увагу!

ТРЕНІНГ З ПАТРІОТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

*02-05 червня 2015 р.
м. Київ*

День 2

Привітання.

Вправа «Зворотній перегляд»

Вправа «Атоми-молекули»

ВПРАВА на презентацію «Інтерв'ю»

ВПРАВА

«Портрет людини-патріота»

Інформаційне повідомлення
***«Нові акценти патріотичного
виховання»***

- *Патріотизм* – потреба держави – їй необхідно, щоб громадяни у разі потреби були здатні відстояти незалежність і суверенітет.
- *Патріотизм* – потреба суспільства, яке зацікавлене в солідарності громадян, об'єднанні навколо національної ідеї, у моральній єдності.
- *Патріотизм* – це потреба особистості, яка своєю любов'ю до Батьківщини прагне досягти взаємності, щоб мати умови для вільного і гідного саморозвитку.

Патріотизм – це особливе,
тобто безумовне і
високосмислове почуття-
цінність, яке характеризує
ставлення особистості до народу,
Батьківщини, держави
та до самої себе

Базові складові почуття патріотизму:

- Любов до народу, Батьківщини, держави;
- Діяльна відданість Батьківщині;
- Суспільно значуща цілеспрямованість;
- Моральна стійкість;
- Готовність до самопожертви;
- Почуття власної гідності.

Національно-патріотичне виховання дітей та молоді – це комплексна система і цілеспрямована діяльність органів державної влади, громадських організацій, сім'ї, освітніх закладів, інших соціальних інститутів щодо формування у молодого покоління високої національно-патріотичної самосвідомості, почуття вірності, любові до України, турботи про благо своєї нації.

Патріотичне виховання – складова національного виховання, головною метою якого є становлення самодостатнього громадянина-патріота України, гуманіста і демократа, готового до виконання громадянських і конституційних обов'язків, до успадкування духовних і культурних надбань українського народу, досягнення високої культури взаємин.

Найважливішим *пріоритетом* патріотичного виховання є формування **ціннісного ставлення особистості** до українського народу, Батьківщини, держави, нації.

- Осердям сучасного патріотичного виховання має стати вироблення переконаності учнів, що сила українців в їх **єдності**.
- Лише завдяки почуттям національної єдності, злагоди можна зберегти Україну, зміцнитись, стати рівними серед рівних.

РОБОТА В ПАРАХ

*«Завдання патріотичного
виховання»*

ВПРАВА

*«Патріотом має бути
кожен»*

1. *Позиція (я вважаю, що...)*
2. *Обґрунтування (.. тому що ...)*
3. *Приклад (... наприклад)*
4. *Висновки (отже, я вважаю, що...)*

ВПРАВА

«Матриця умов патріотичного виховання»

Суспільна солідарність у патріотичному вихованні

(керована дискусія)

ВПРАВА

*«Аукціон ефективних форм
патріотичного виховання»*

Дякуємо за роботу!

